

Dve obletnici

Drugo leto bo 50 letnica okrožnice »Rerum novarum« in 10 letnica okrožnice »Quadragesimo anno«. Pomembne obletnice so to za nas katoličane, pomembne za ves človeški rod. Bog ve, kolikokrat so bila imena teh okrožnic na človeških ustnicah, kolikokrat so bile natisnjene v nestetih knjigah, brošurah in člankih.

Mnogi so jih čitali, a ne vsi z enakim blagoslovom, mnogi jih čitali niso, čeprav bi jih morali, tudi mnogi katoličani ne. Šli so mimo njihovih bogatih vrelcev z nasladi, s prezirom in srkali strup iz marksistično-materialističnih propagandnih del in brošur.

Sreča mnogih so se zaprla, zakrknila. Bogastvo okrožnic jih ni oplodilo. Ostala so v katolištvu in v družbi narodov neplodna, nerodovitna. Vsebine resničnega življenja niso zajela in zato je v malem in v velikem življenje šlo svojo krivo, da, svojo pogubno pot.

Zato je danes veliki svet v takih strahotnih krčih. Zato tudi naš mali narod z velikimi trepeti za našo skupnost in vsak poedinec v njej sam zase. Zato, ker si božja pravica ni osvojila sveta. Zato, ker smo bili slepi in gluhi za glas božji, ki je v okrožnicah Cerkve veljal nam in vesoljstvu. Božje pravice nismo hoteli, zato se bojimo prihoda tiste človeške pravice, ki z nami vred božje za pravec življenja ne prizna.

Radi posebnih prilik med nami Slovenci, radi žalostnega odklonilnega stališča nekdanje Krekove organizacije Jugoslov. strokovne zveze do duha teh okrožnic, to za nas Slovence morda manj velja kot za druge narode. Odpor v teh vrstah proti »cunjam popisanega papirja«, kakor so nazvali papeške socialne okrožnice, je mnoge prisilil k globljemu razmišljanju. Vzeli so okrožnice v roke in študirali. Zajemali so iz njihovega bogastva in dajali drugim. V nestetih slučajih bi bile zaprašene ostale v knjižnih predalih, če ne bi bilo tega nasprotovanja! Tudi pisec teh vrstic bi najbrže ne ene ne druge nikoli ne študiral, če ne bi bilo tega duha okrožnic odklonilnega stališča JSZ. Tako je pa prikrit upor proti Cerkvi mnoge silil k njeni obrambi a tudi k studiju bogastva okrožnic, ki jih je treba v življenje uveljaviti. »Tudi krivoverci morajo biti« je zapisal eden velikih cerkvenih učencikov. Morajo biti zato, da božja resnica tem hitreje čista prode in zmaga.

Med Slovenci je bilo tako pred zadnjo svetovno vojno mnogo stvarnega dela v duhu teh okrožnic, po vojni pa brez primerno veliko več duhovnih naporov za nadaljevanje socialnega udejstvovanja v duhu okrožnic Rerum novarum in za uveljavljanje nove okrožnice Quadragesimo anno. Vsako delo ima svoj uspeh, svoj blagoslov. Tudi to ni brez njega ostalo.

Danes je načelna borba dovršena. Danes nihče več ne upa drzko govoriti o »cunjah popisanega papirja«. Odigrana je tudi borba tekmecev za pravo domnevanje duha omenjenih okrožnic. Cunj popisanega papirja je dvignjena iz blata, kamor je okrožnice potlačil »krščanski socializem«. Postala je znamenje zmage. Resno se že dela na tem, kako preko poedinih poizkusov ustvariti novo obliko občestvenega življenja, kako zgraditi to občestvo v urejenih, organsko med seboj povezanih stanovih.

Mi verjemo tudi v teh težkih časih, da ne delamo zastonj. Previdnosti zaupamo in v njeno pravičnost verjemo. Delo bo rodilo svoj sad, spoznana resnica nas bo odrešila. Mnogo smo sicer zamudili, prepočasni smo se Cerkve oklepali. Preveč smo bili predani liberalni sebičnosti in sovražstvu razredov, da smo ljubezen zasmejovali in vzajemnost prezirali. Vendar po priliki razmer morale nihče tako iskreno ni silil k čisti resnici, kakor naš mali slovenski narod.

Drugo leto bo 50 letnica in 10 letnica velikih socialnih okrožnic. Kako bomo ti obletnici proslavljali? Upamo, da kljub vsemu drugačnemu pričakovanju v duhu teh okrožnic. Še se vanje poglobimo, še jih študirajmo. Nikjer naj v knjižnih predalih ne ostanejo zaprašene, nečitane, nedoumete. Drugo leto nas mora združiti vse, ki smo dobre volje, okrog duha teh okrožnic. Načrti za novo družbo morajo zmagati, morajo se uresničiti.

Kar je bilo zamujenega, bomo nadokna-

Tepene ljudske fronte

Pred par leti je brezbožni internacionalizem vrgel v liberalno urejene drščave novo krilatico: »V borbo za pravice ljudskih mas je treba strniti vse tabore v eno ljudsko fronto!« Ljudska fronta mas je postala tako v kratkem najnovejša moda. Tudi pri nas so se mnogi zavzemali zanjo.

Ljudska fronta je zagospodarila dejansko na Španskem, na Češkem in v Franciji. Izkazala se je povsod po izredni demagogiji in po mnogem brezplodnem zapravljanju časa. Dočim so v avtoritarno urejenih državah z vso silo pospeševali delavnost, so ljudsko-frontaški pokreti sanjarili o kar največjem brezdelju.

Bil je to beg pred dolžnostjo in beg pred odgovornostjo. Nihče ni več mislil na domovino, nihče ni več čutil z lastnim narodom. Niso več cenili ustvarjajočih duhovnih vrednot, ki v urejanju sveta pomenijo končno glavno postavko. Vsi so pod vodstvom komune strmeli preko lastnih meja. Vervali so v neki neresnični svet, v najbolj nemogoče stvari in nasedali najbolj debelim lažem. Pravljico lepe obete so sprejemali z vso resnostjo in v oblake zidali svoje zlate gradove. Bili so od praznih fraz pijani in omotični. Ta družba je bila slaba, zelo slaba. Po slabi družbi pa glava boli.

Mi smo takrat doma zavzeli proti temu pojavu odločno odklonilno stališče. Kar smo videli, pač ni bilo nobena fronta ljudstva, ampak le vrsta izbranih pokvarjencev, ki je hotela igrati za narod svojo pogubno igro. Igrali so jo drugod, tudi pri nas so jo hoteli.

V to fronto pri nas so se pričeli zbirati ljudje vseh tistih skrajnosti, ki z duhom naroda niso imeli nobenih zvez več. Za vstop vanjo so se pripravljali anarhisti, komunisti, socialisti, krščanski socialisti, liberalni kapitalisti in ves njihov privesek. Bila je to pisana družba, sračje gnezdo.

Na starih obrabljenih frazah francoske revolucije, ki je že zdavnaj dovršila svojo zgodovinsko nalogo, so hoteli zgraditi lepšo bodočnost. Nič niso vedeli, da so lepe besede ohranile samo prijeten zvok, a da so zgubile v praksi pravi smisel. Gesla o svobodi, enakosti in bratstvu so se izpačila, ker so iz njih pregnali Boga. Vodje ljudskih front so gledali v teh geslih le primerno vabo za narodne množice, a sami so skrivali za njimi osebne sebične težnje po tiraniji, po neodgovorni oblasti in po izživljanju razrednega sovraštva. Ker je vse to v nasprotju z božjimi zakoni resnične svobode, enakosti in bratstva, so glavno borbo napovedali samemu Bogu. Na čelu je bil zato zapisan pogin.

Ljudske fronte so tako kmalu pomrle. Pokopale so jo zle posledice. Pametnejši so se odmaknili. Strah jih je postalo grozečega propada. To, kar smo trdili mi, so po izkustvih spoznali tudi sami. Spoznali so, da bo treba za obrniti krmilo v čisto drugo smer. Odpovedati se bo treba liberalni miselnosti in pustiti tiste forme družbenih oblik, ki jih je liberalizem ustvaril. Zapustiti bo treba tudi to demokracijo, ki se je v »Ljudski fronti« izcimila v težnjo za zmešnjavo in neredom.

Drugi so svojo pot slepcev nadaljevali. Vsak korak je bil napačen, pa naj je bil doma storjen ali v tujino namenjen.

Doma je vstajal vedno večji razkroj in se je razgaljevala v vsej nagoti izmalicena demokracija. Za ljudstvo se stvarno ni ničesar naredilo. Samo razni socialistični baroni so množili svoje premoženje. Tujine za ljudsko-frontaše prav za prav bilo več ni. Saj so bili internacionalisti, ki so jim državne in narodne meje samo ostanki žalostne preteklosti. Pogled v tujino zato ni bil čist, uho ni znalo prav prisluhniti. Nič niso slišali grmenja, ki je pošastno vstajalo na obzorju prav tako v imenu enakosti, svobode in bratstva ter vpilo po zemlji, po morjih, po rudnikih in po človeški krvi.

Ko je končno z vso silo planilo na dan, je internacionalno bratstvo odpovedalo. Režimi ljudskih front so do gluposti zaskrbljeni sami zase prepustili trpljenju in porazom narode pod enakim vodstvom. Propasti so prepustili Španijo, Češko. Za njima so šle v hitrem tempu mnoge druge države. Končno se je v teh dneh zrušila tudi Francija. Ljudska fronta je tako žela svoj neuspeh, žela ga bo še nadalje. Vsi odenki miselnosti ljudskih front bodo šli nujno po usodni poti tepenih zaradi lenobe, zanikrnosti, nezvestobe in pomanjkanja čuta odgovornosti, če ne bodo v zadnjih urah zgodovine na celi črti odločno obrnili v drugačno smer.

Čas tako izpričuje, kako pravilno je bilo naše odklonilno stališče do ljudske fronte, čeprav so nas zato zmerjali z reakcionarci. Ponavljamo zato ob prelomu časov naše stare geslo: Doli z liberalno družbo, doli z internacionalizmom brez Boga. Hočemo in borimo se za novo družbo dela, reda in poštenja, zgrajeno na temelju organsko med seboj povezanih stanov.

Zastopstvo ZZD
v Bratovski skladnici

Pod tem naslovom smo objavili v števil. 24. »Slovenskega delavca« na 2. strani poročilo o zasedanju glavne skupščine Bratovske skladnice v Ljubljani.

Pri izjavi, ki sta jo podala naša delegata je tiskarski škrat v predzadnjem odstavku pretvoril člen 18 Pravilnika o volitvah pri BS napačno v člen 14. Nadalje bi se tekst članka moral glasiti, da je SRMJ na Jesenicah dobila 56 in ne 66 krajevnih delegatov, na glavno skupščino v Ljubljani je krajevna BS na Jesenicah imela poslati 9 in ne 8 delegatov, količnik za enega delegata pa znaša 13 in ne 15.

V zadnjem odstavku članka je treba popraviti število 36 delegatov na 35, marksistične od 23 na 24, ostalih organizacij pa od 13 na 11. Če bi bili delili nam 4 delegate, bi bilo razmerje pravilno torej 22 proti 13.

Vajenci vzdržujejo strokovne šole!

V marcu letos je bila seja šolskega odbora strokovnih nadaljevalnih šol v Ljubljani. Zanimiv je zapisnik o tej seji, kjer nam v marsičem objasni življenje naših vajencev.

V Ljubljani obiskuje te šole letos 1.538 vajencev in vajenk. Lansko leto se jih je vpisalo le 1.493, dokončalo pa jih je šolsko leto samo 1.361. Učenci so porazdeljeni z ozirom na značaj obrti na 5 strokovno nadaljevalnih šol.

Računski zaključek teh šol za pretečeno šolsko leto izkazuje 680.643.70 din izdatkov, dohodkov pa 681.168.— din. Preračun za tekoče šolsko leto pa izkazuje 682.000.— din dohodkov in prav toliko izdatkov.

Zanimivo je, kako so se krili izdatki lanskega proračuna in kako približno je predvideno kritje tudi za tekoče leto. Mestna občina ljubljanska je dala za te šole 210.000.— din podpore, banska uprava 200.000.— din, zbornica za TOI 25.200.— din, vsa obrtna združenja pa so nakazala vsega skupaj 4.850.— din. Obrtniška društva in v njih združeni obrtniki imajo po teh številkah za bodoči naraščaj v svojem stanu zares malo smisla.

Najbolj značilno iz čelga poteka seje šolskega odbora, pa je ugotovitev, da so v pretečenem letu morali vajenci sami plačati za vzdrževanje teh šol nad $\frac{1}{3}$. Plačali so namreč v zadnjem letu v to svrho 216.919.50 din. Učenci morajo po uvedeni praksi plačevati za to šolo po 20.— din na mesec, čeprav ti prispevki niso v nobenem zakonu predvideni in je zato izterjavanje teh zneskov protizakonito. V več slučajih seveda teh prispevkov ni bilo od učen-

dili. Kar je bilo nasprotovanj, jih bomo obžalovali. Z združenimi silami bomo prijeli za veliko nalogo in s Cerkvijo v ljubezni zmagali. Že sedaj je treba misliti na važni obletnici, že sedaj je treba delati za uspešno proslavo. Drugo leto bi bilo že prepozno. Takrat bi mogli ustvariti samo nekaj zunanjega, samo nekaj videza, a nič resničnega.

cev mogoče izterjati, ker so tako revni, da jih pač ne zmorejo. Mojstri jih pa zanje plačati niso hoteli, čeprav bi bili prav za prav oni k temu obvezani. Razna obrtna združenja so predlog šolskega odbora, da bi mojstri vsaj založili za vajence določene prispevke, zelo odločno odbili in so proti takemu poizkusu celo vložili posebno resolucijo protestnega značaja. Tekom debate o vajeniških prispevkih, je zanimala izjava stavbenika Karola Kavka. On pravi: »Občina prispeva $\frac{1}{3}$, Kr. banska uprava nekaj manj, nekaj zbornica TOI, največ pa odpade na uboge vajence. Žalostno je, da morajo vajenci skoraj vzdrževati šole in nujno potrebno bi bilo, da bi se to breme prevzelo na koga drugega ne pa na vajence.«

Tako s socialnega stališča kakor tudi s stališča brezhibnega poslovanja obrtno-nadaljevalnih šol bi bilo resnično želeli, da se ta nezdrava praksa čim prej ukine in se uboge vajence teh dajatev oprosti. Vajenci so pogostokrat sami največji reveži, otroci revnih družin. Zanje kakor tudi za roditelje mesečen izdatek 20.— din, že mnogo pomeni. Vemo za celo vrsto slučajev, ko vajenec nima kaj obleči, ko mora stradati in zato z nekim grenkim občutjem doživlja ta večna izterjavanje po šolah. Kako nerodno je za siromašnega vajenca, če učitelju, nekakemu eksekutorju njegovih prispevkov teh prispevkov ne more plačati, čeprav se terjatve ponavljajo od ure do ure, od meseca do meseca. Kako neprijetna naloga pa tudi neprimerna je pa to tudi za dotičnega učitelja, ki naj to eksekucijo nad učencem izvaja. Končno ta izterjavanja poberejo mnogo dragocenega učnega časa in zato uspehi šole ne morejo biti taki, kakor bi lahko bili.

Pridružujemo se zato mnenju gosp. stavbenika Kavke, da je treba sredstva za vzdrževanje strokovnih nadaljevalnih šol poiskati drugod ne pa pri vajencih. Mislimo, da zato ne bi bilo

(Nadalj. na 2. str.!)

Delavcem poceni kruh!

NIHANJE CEN

Cene življenjskim potrebščinam rastejo z dneva v dan. V aprilu so cene poskočile od 98,5 na 102,4 točk. Od meseca septembra 1939 do konca aprila letos so se cene na debelo vzdignile za 33,7% torej za dobro tretjino. V tem razdobju so narasle cene posameznim proizvodom takole:

rastlinski	44,6%
živina in proizvodi	32,3%
mineralni proizvodi	22,8%
industrijski proizvodi	31,1%
izvojni proizvodi	35,3%
uvojni proizvodi	33,1%
Povprečen porast torej	33,7%

Značilno je, da tako velikega porasta cen ne najdemo v nobeni drugi evropski državi, čeprav so nekatere izmed njih v vojnem stanju in bilo pričakovati tam višjega dviga.

Porast cen na drobno je nekoliko drugačen. Pri rokah imamo indekse iz posameznih mest v naši državi. Cene na drobno so na splošno v desetih večjih mestih v naši državi narasle za 23,2%. Značilno je zopet, da je porast cen najvišji v Ljubljani, kjer je dosegel 25,5%. Tako so se cene na drobno pri nas po uradni statistiki dvignile za več kot 1/4. Najbolj so narasli stroški za obutev in obleko. Toda navedene aprilske številke v maju že nič več ne držijo, ker cene še nadalje rastejo tudi pri tistih predmetih, pri katerih prej niso posebno poskočile. Vedno rastejo draginja pa je sigurno znamenje, da borba proti njej pri nas ni prav urejena. V splošnem narodnem interesu bo to borbo

treba tako preurediti, da ne bo tu samo zaradi lepšega ampak zaradi stvarnih potreb delavnih stanov in državne celote.

DELA VSTVO IN CENE KRUHA

Že se bliža letošnja žetev. Pravijo, da ne obeta posebnega bogastva. S slabo letino je združena nevarnost za visoke cene. Letos to velja radi izrednih prilik še veliko bolj, kakor pretekla leta. Cena pšenice in žitnih pridelkov sploh je že doslej poskočila za cca 60%. Delavec zato z bojaznijo gleda v bodočnost v skrbi, kako naj živi in kako naj vzdržuje družino.

Delavskim družinam je vsakdanji kruh res najvažnejši del prehrane.

Nad 1.000.000 delavcev in nameščencev porabi letno okrog 400 tisoč ton kruha. Ob lanskim cenah, ko je bil kruh po 2,50 do 3.— din kg, so tako delavci in nameščenci izdali zanj daleko preko ene milijarde dinarjev. Zdaj so cene kruha 3,50 do 5.— din kg in se tako delavski izdatki zanj približujejo dvema milijardama. Če bi cene žitnih pridelkov in z njim vzporedno krušnih izdelkov še naraščale, bi se seveda ti izdatki delavstva za kruh še povečali. Zato so v gospodarskih krogih začeli govoriti o najvišje dovoljenih cenah tudi za kmetijske pridelke. S tem vprašanjem se je baje bavila tudi že naša vlada. V poučenih krogih pa vedo povedati, da se hrvatsko narodno vodstvo odločno upira takim nameram. Zdi se, da bo ta neenotnost zadostna, da do maksimiranja cen kmetijskih pridelkov ne pride.

Cene kruhu so po gorenjih podatkih po-

rasle že za preko 60%. Če ne bo zahtostnih protiukrepev, bodo cene še naraščale. Delavske plače pa so v mnogih slučajih ostale neizpremenjene. Kjer so se zvišale, se niso zvišale v sorazmerju s porastom draginjo. Življenje delavca se je zato znatno poslabšalo. Zlasti se delavcem slabo godi tam, kjer ni organizirano. Nikogar ni, da bi delavstvo branil, nikogar, ki bi zanj posredoval, tudi tedaj ne, če je posredovanje radi kričevih razmer nujno potrebno. Delavstvo bi se moralo tako zavdati, da mu samo organizacija more pokreniti gotove akcije, da se nadaljna izkoriščanja delavskega stanu preneha. Vprašanje cen kruha je tako tudi vprašanje delavske zavednosti in njegove stanovske organiziranosti.

SLADKOR SE NE PODRAŽI

V trgovskih krogih so razširili govoričo, da se bodo povišale cene za sladkor. Očividno so take govorice v interesu teh krogov. Porabili so zato priliko zvišanih železniških tarif, pri katerih se prevoz sladkorja podraži za 10 par pri kg. Trgovci bi seveda zato radi poskočili vsaj za 25 par če že ne za cel dinar.

Toda pri nas ni nobenega vzroka za podražitev sladkorja. Trgovci zaslužijo pri kg 1.— din. Pri ogromni porabi je to potem kar lep zaslužek. Sladkorja je tudi v skladiščih dovolj na zalogi, tako da ga ne more zmanjkati. Mi namreč porabimo povprečno mesečno 750 vagonov sladkorja, a v skladišču ga je toliko, da bi ga mogli porabiti 850 vagonov na mesec do prihodnjega pridelka. Opozarjamo zato, da je vsako zviševanje cen sladkorju neopravičeno, nedopustno in po zakonu kaznivo. Če kdo zaloti trgovca, ki bi sladkor podraževal, naj to takoj prijavi finančni kontroli ali pa prodajni centrali sladkorja v Beogradu. Trgovci bo zato občutno kaznovan, poleg tega mu bo ustavljena vsaka nadaljna dobava sladkorja.

MESARJI IN CENE MESA

Med slovenskim narodom je znan pregovor, da mesarji od zgube žive. Mesarji so namreč zmeraj povdarjali, kako težko in težavno je njihovo gospodarjenje. Živino morajo drago plačevati, a meso morajo poceni prodajati. Zlasti pa jih je zasklelo, da je banska uprava za vso Slovenijo, tudi za Ljubljano določila najvišje cene za raznovrstno meso. Ne morejo se sprijazniti s to uredbo in so že zahtevali zvišanje cen. Mem tem pa so cene govedini zlasti teletom in tudi cene prašičem celo znatno padle.

Protidraginjski odbor je zato razpravljal o novih zahtevah mesarjev in ugotovil, da so docela naupravičene ter predlagal, da banska uprava te zahteve zavrne, dokler ne dokažejo s številkami, da ob sedanjih cenah ne morejo shajati. Mesarji brezdvomno tudi sedaj prav lepo zaslužijo, sicer bi jim pa res ne škodilo, če bi enkrat nekaj časa živeli ob izgubi.

Madridu samem, ker jo tvorijo somišljeniki generala Franka. V Madridu se torej prvič srečamo s peto kolono, ki je postala tako značilna za sedanje vojskovanje.

SRAGA S PAVJIM PERJEM...

Po končani, srečno uspehi stavki stavbinskega delavstva so naši marksisti na vso moč hiteli delavstvo prepričevati, da je srečen zaključek stavke njihova zasluga.

Znano pa je, kako so se otepali podpisovanja prošnje na bansko upravo, naj skliče ta ponovna pogajanja. Znano je, da so marksisti sami obupavali nad stavko in predvidevali njen zlom. Ko pa je banska uprava na prošnjo, ki jo marksisti niso hoteli podpisati, pogajanja vseeno sklical, so bili oni prvi, ki so na pogajanja prišli. Prvi so doseženi sporazum podpisali. Prvi je njihov zastopnik potem iz palače banske uprave dirkal na dvorišče Delavske zbornice, prvi stopil na zvišeni prostor, razkril kakor peruti svoje roke in z močnim glasom kričal: »Zmagali smo! Uspehi smo! Rešili smo vas pred izkoriščevalci, priborili smo vam večje plače. Če bi nas ne bilo, bi delali po starih cenah, da, še ceneje, delali bi brez kolektivne pogodbe. Veseli bi morali biti, če bi delali za božji lon.« Nato je našteval pridobitve, ki jih delavstvu daje novi sporazum, za katerega pa imajo marksisti prav gotovo najmanj zasluge, če sploh katere imajo.

Nekateri zaslepljenci so seveda verjeli zmagoslavstnemu oznanilu marksističnega tekača, drugi pa, ki razmere poznajo, so si mislili svoje.

Zadnji »Ljudski glas« je za tem tekačem sicer malo pozno prisopal na cilj, a prav tako po otročje ponavlja nezasluzene zasluge marksističnega Saveza gradjevinskih radnika Jugoslavije. Nekaj se razpisuje ob pridobitvi 25 par na uro, a skrbno zamolči, zgrubo 400 do 800 din za-

Za naše rudarje in kovinarje

Rudarski odsek Delavske zbornice je na svojih sejah razpravljal o položaju tistega delavstva, ki je zavarovan pri Bratovskih skladnicah. Ugotovil je, da je po uveljavljanju novih pravil Bratovske skladnice položaj tega delavstva poslabšan s § 50, 82. in 107. teh pravil. Dalje je ugotovil, da je zaradi rastoče draginje položaj novoupokojenecv Bratovske skladnice z dneva v dan slabši, položaj staroupokojenecv pa je naravnost brezupen.

Po sklepu svojega rudarskega odseka je Delavska zbornica na pristojnih mestih začela akcijo za to, da:

1. Takoj pristopijo k spremembi pravil Bratovske skladnice in vrnejo rudarjem njihove pravice, zlasti pa:

- omogočijo očuvanje pridobljenih pravic za vso člansko dobo, kar je v Hrvatski banovini že izvedeno;
- priznajo izplačilo nezgodnih rent tudi v slučaju ponovne zaposlitve, kakor velja to za ostalo delavstvo;
- ukinejo omejitve upokojenja po 35 letih članstva brez dokazane onemoglosti pri pasivnih skladnicah. Tu bi prišli v poštev največ sloveski rudarji in kovinarji.
- tudi naj se pravice do take pokojnine pridobi že s 30 leti ob starosti 50 let in ne šele s 35 leti.

2. Staroupokojenecv naj se s posebno uredbo izenači z novoupokojeneci. Za to potrebna denarna sredstva, se morajo najti.

3. Novoupokojenecv je treba preiskrbeti porastu draginje odgovarjajoče draginjske doklade. Potrebna sredstva za izvedbo predlogov rudarskega odseka Delavske zbornice naj bi pritekala iz sledečih virov:

1. Bratovski skladnici se odstopijo prispevki rudarskih in plavžarskih podjetij ter njihovega delavstva v bednostni fond v letnem znesku nad 4 milijone din.

2. Iz ev. povišanja kategorijskega zasluzka po § 164. pravil.

3. Iz sredstev Osrednjega sanacijskega sklada in izrednega prispevka podjetij.

Delavska zbornica je gornje zahteve poslala na vsa merodajna mesta. Poslala je pa te predloge tudi Glavni Bratovski skladnici, da jih v interesu prizadetega delavstva tudi ona osvoji in od svoje strani vse pokrene za njihovo čimprejnjše uresničenje. Ta je te predloge tudi osvojila. Z vztrajnim vajemnim delom na započeti akciji upamo, bodo doseženi tudi uspehi.

služka na delavca za časa 11 dnevne stavke. To stori zato, ker so marksisti to zgubo povzročili in so druge organizacije radi marksistične neumeštnosti potem morale napeti vse sile, da so po marksistih zgubljeno igro za delavstvo vendar rešile. Naši marksisti se tako hvalijo s tujimi zaslugami. Sraka se je olepšala s pavjim perjem.

UREJEVANJE SUZOR-JA

Pretekle dni so se v Belgradu mudili odločilni faktorji SUZOR-ja. Bila sta v Belgradu tudi predsednik in ravnatelj ljubljanskega Okrožnega urada. Komisar SUZOR-ja dr. Gašparec, predsednik OUZD v Ljubljani ing. Sodja Jože in ravnatelj g. Bohinjc so v zvezi z vprašanjem razmejitve nalog in pravic posameznih Okrožnih uradov in SUZOR-ja med drugimi posetili tudi g. ministra dr. Miha Kreka. Zdi se, da gre tako likvidacija SUZOR-ja kljub vsem nasprotnim težnjam, bolj ali manj vendar k svojemu koncu. Čim prej pride, tem bolje za nas!

R A Z G L A S

Uprava vojnotehničnega zavoda v Krajujevcu nas je z dopisom št. 13.465 od 10. junija obvestila, da rabi sledeče kvalificirane delavce:

- 150 ključavničarjev,
- 150 preciznih strugarjev,
- 10 mehanikov,
- 10 električarjev,
- 8 motorovodij, od teh dva za »Diesel« motorje.

Pogoji za sprejem, odnosno vlaganje prošnje so isti, kakor smo Vam jih že sporočili z našim razpisom od 2. marca 1940. Zadnji rok za vložitev prošnje je 15. julija. Prosilci ne smejo biti mlajši od 18 in ne starejši od 40 let.

Opozarjamo na ta razpis svoje člane, ki naj se v svojih prošnjah sklicujejo na odlok št. 13.465 od 10. junija 1940.

Vsakemu svoje...

JSZ O MANIRAH IN MANIRE JSZ

V zadnji številki se »Delavska pravica« hudo jezi nad letaki, ki so bili raztreseni nedavno po važnejših gorenjskih delavskih krajih. Ti letaki prikazujejo kratko zgrešena pota JSZ in vabijo delavstvo k vstopu v ZZD. Seveda ti letaki niso prišli v roke samo tistim, katerim bi jih privoščila »Delavska pravica«, ampak so jih dobili tudi mnogi drugi. JSZarji se zato jeze. Pravijo, da je bila ta reklama za ZZD »po najbolj prostaških strankarskih manirah«. Letak pa je bil le mirna ugotovitev dejstev s primernim zaključkom, in so iz vrst JSZ prihajali v razne delavske okraje že vse drugačni letaki, katerih bi moralo biti dostojne organizacije sram. Naj se le spomnijo na Jesenice, na Trbovlje, na Vevče. Spomnijo naj se na svojo zadnjo brošuro, potem bodo lahko upravičeno govorili o prostaških manirah. Toda te so le v njihovi sredi.

ALI MEŠAN ZAKON ali KONKUBINAT

»Delavska politika« od 15. t. m. jemlje v zaščito Jugoslovansko strokovno zvezo pred g. župnikom Markežem iz Zagorja. V zaščito jemlje to marksistično glasilo svoje pobratime iz JSZ v zvezi s sklepi duhovniškega zborovanja, ki so padli po znanem referatu g. župnika, v katerem primerja to razmerje med marksisti in med vodstvom JSZ z mešanim zakonom. »Delavska politika« seveda ta mešani zakon jemlje v zaščito. Zenin Marks bo povsem razumljivo zagovarjal krščansko socialistično nevesto JSZ. Saj je gotovo vanjo zaljubljen. Nič ne ve, da je mešan zakon manjše zlo, ki ga Cerkev nič ne priporoča. Le pod gotovimi pogoji ga dovoli kot manjše zlo. — Tudi zakona med Marksom in JSZ Cerkev ni nikoli priporočala. Pravzaprav je bil g. župnik iz Zagorja v primerjavi razmerja med JSZ in marksizmom le še nekoliko predobrohoten. Mešan zakon je namreč v veljavi, če ga cerkev dovoli. Če takega dovoljenja ni, razmerje ni zakon, ampak konkubinatus. Marks in JSZ pa imata tako razmerje brez odobrenja.

TEROR MARKSISTOV

Podružnica hrvatske delavske zveze v Splitu je ugotovila teror marksistov v

(Nadalj, s 1. str.!)

treba nobenih čudežev, da se to doseže. Naj se obremenijo mojstre, naj se zato uporabijo dotoki iz zbiranja raznih kazni obrtnikov, in šušmarjev, končno naj pa tudi država stori svojo dolžnost. Doslej namreč za te šole ni prispevala in tudi v proračunu za bodoče ni predviden niti en dinar državnih prispevkov. Nikakor ni prav, da se silijo vajenci, ki so povečini brez vsakih dohodkov k vzdrževanju strokovno nadaljevalnega šolstva. Tega žalostnega stanja mora biti konec, mora se to drugače urediti. Vajenca je brezpogojno treba teh dajatev razbremeniti.

Dalmaciji. Po njenih poročilih so nekateri funkcionarji »Saveza obalskih delavcev Jugoslavije« obiskovali nekatere veletrgovine ter grozili delavcem, ki so včlanjeni v HRS-u. Zahtevali so, da se v 14 dneh izbrbrišejo iz HRS-a in pristopijo v URS. Šli so tudi k delodajalcem, da morajo odpustiti vse delavce, ki se njihovim povečanjem ne bi pokorili ter se iz HRS-ovcev v 14 dneh ne bi prelevili v URS-ovce.

Mi temu poročilu Hrvatske delavske zveze prav radi verjamemo. Marksistične URS-ovce predobro poznamo iz naših domačih prilik. Njihov pozdrav je pest, njihova pravica je nasilje, njihovo tovarništvo se izpričuje v terorju nad sodelavci, če ti ne derejo z njimi čez drn in strn. Navidez na vso moč mahajo s svojo rdečo zastavo kot znanilci svobode, kot pristaši svobodnih organizacij, v resnici pa brezpogojno od vsega delavstva zahtevajo slepo pokorščino svojim generalom.

BELGRAJSKI AKADEMIKI PROTI KOMUNIZMU

Znano je, da je belgrajska univerza okužena po komunizmu. Ne samo mladi nepremišljeni študentje, temveč tudi profesorji sami na tej univerzi širijo boljševisko miselnost. Tako se na tej univerzi ponavljajo stavke za stavko, skupinski pretepi s prelivanjem krvi, onemogočenje predavanj in druga tovrstna nasilja. Ob bruhanju svobodomiselnih fraz, komunistični agitatorji prehajajo od nasilja do nasilja. Univerza tako ni kraj znanosti, ampak je pravo gnezdo za zastrupljanje javnega mnenja.

Razumljivo je, da oni del študentov, ki čuti zares narodno in mu je kaj do študija, s katerim bi pozneje narodu koristili, tega ne morejo več mirno gledati. Prav pravijo, da ne prihajajo zato na univerzo, da bi tam svoje življenje izpostavljali, ampak da bi se česa naučili. Nočejo več prenašati terorja komunistične klike in njenega strahovanja na vseučilišču. Ponovno so zato nacionalni študentje stavili rektoratu svoje predloge za ureditev razmer na univerzi, a rektor se je bal te predloge spraviti v življenje. Zato so nacionalni akademiki končno stavili nekaj ultimata: 1. Ali naj on sam z univerzitetnimi oblastmi napravi red in pokliče na odgovornost vse krivce sedanjega nereda, naj si so to med dijaki ali med profesorji; 2. ali pa bodo dijaki sami obračunali s to boljševisko mafijo, ki jih terorizira. Prav bi bilo, da se na belgrajsko univerzo končno uvede red in stvarno delo. Visoki milijoni, ki jih narod za to univerzo plačuje, niso zato dani, da bi se šli študentje s profesorji vred boljševiske propagatorje, ampak zato, da bi univerza služila našemu splošnemu narodnemu napredku.

PETA KOLONA

Peta kolona je posebno značilna za sedanje vojno. Njeno ime izvira iz nedavne španske državljanske vojske. Dal ga je general Mola v svoji napovedi o napadu na Madrid. V tej napovedi je določil smeri napada za prvo, drugo, tretjo in četrto kolono, ko so Madrid oblegale. Za peto kolono je dejal, da bo napadala v

Naša borba - naša rast

Iz centrale

Vse podružnice, ki niso še obračunale dolžnih zneskov za razprodano knjigo »Ukrajina joka«, naj te obračune takoj napravijo in centrali nakažejo odpadajoči znesek. Nerazprodane knjige naj istočasno ali pa vsaj ob prvi prihodnji priliki vrnejo centrali. Mi moramo poravnati račune in nam zamudniki zato delajo neprilike.

Prosimo vse podružnične odbore, da nemudoma sklepajo o rešitvi naše zadnje okrožnice ter čim prej izvedejo naročene naloge. Želimo, da čim prej prejmemo od povsod vrnjene vprašalne pole.

Podružnice naj sedaj porabijo čas za našo propagando. Da bodo to mogle izvesti, naj vsaka v svojem okviru priredi posebno predavanje v to svrhu, na katerem naj se tudi prebere naša zadnja okrožnica in se da navodila za njeno pravilno razumevanje in izvršitev njenih nalog. Če želite predavatelja od centrale, nam to sporočite!

Murska Sobota

V nedeljo dne 23. junija ob 10. uri dopoldne se vršijo volitve obratnih zaupnikov v tukajšnjih gradbenih podjetjih v poslovnih prostorih naše podružnice v gostilni Banfi v Murski Soboti. Vsled tega vabimo vse gradbeno delavstvo, da se volitev brez izjeme udeleži.

Na pritisk naše organizacije in posredovanje sodišča je podjetje Cvetič Janez izplačalo 4 delavcem 7021,50 din za nadure in manj izplačane mezde. Ker je pa v tem podjetju zaposlenih nad eno desetino delavk si lahko vsak sam izračuna za koliko so vse te delavke prikrajšane in to samo za čas kolikor se sedaj še lahko iztoži. V tem podjetju tudi zadnji čas niso izplačali minimalne mezde obratni zaupnici po banovi uredbi z dne 1. IV. 1940. Na pritisk naše organizacije je sedaj podjetje izplačalo zaupnici minimalno mezdo in to tudi za ves čas nazaj, kakor dolgo je ni dobivala. Delavka, tvoje interese ščiti in se bori za tvoje pravice le strokovna delavska organizacija, zato se ji pa tudi ti čimprej pridruži, zakaj le v organizaciji in skupnosti je moč naše borbe.

Trbovlje

Preteklo nedeljo se je vršila v navzočnosti velikega števila članov širša seja naše ZZZD. Na seji je imel med drugimi tekočimi organizacijskimi vprašanji referat č. g. katehet Žmavc o zgodovini nastanka in gibanju katoliškega delavskega strokovnega pokreta v Sloveniji. Iz omenjenega referata smo slišali marsikatero zanimivo zgodovinsko dejstvo, tako da se bomo v vsebino govornikovih besedi še povrnili.

Opozarjamo člane, ki nimajo v redu plačane članarine, da to nemudoma store. To pa še posebno zato, ker z avgustom prične bolniški podporni fond upravičnim deliti podpore. Kdor pa je na zaostanku na članarini, ne more kakor velja naš pravilnik, biti deležen omenjene podpore.

Javornik - Koroška Bela

Na mnoga vprašanja sporočamo našemu članstvu, da KID na skupno vložene zahteve po draginskih dokladah oz. zvišanju delavskih plač še ni odgovorila. Je pa pokrenjeno vse potrebno, da do teh pogajanj pride čimprej. O stvari bomo še poročali.

Naša podružnica se pridno giblje in zaznamuje dnevno prirast novih članov, kar je znak, da smo na pravi poti.

Da pa organizacija lahko dela, je potrebno, da vsak član točno poravna svojo članarino. Zato pozivamo člane, ki so v zaostanku, da članarino poravnajo v pisarni ZZZD Javornik-Kor. Bela. Uradne ure: vsak četrtek od 16.—19. ure, ob nedeljah od 8.—12. ure dop. v podružnični pisarni Javornik 191. (pri Beležanu). Poročil se je naš agilni tajnik tov. Poglajen Alojz z gđ. Pirnat Reziko 16. t. m.

Želimo jima obilo sreče!

Kresnice

Del naših brzojavnih delavcev, ki živimo v zelo težavnih razmerah, kar stalno misli, da jim mora organizacija uspehe prinesiti na krožniku, nakar bi šele bili voljni, da se organizirajo.

Hočejo torej žeti, preden so sejali, ali — po vojaško rečeno — zmagati, preden bi oblekli vojaško suknjo. Vsakemu pametnemu človeku mora biti jasno, da se morajo ljudje najprej razvrstiti v bojne vrste, nakar se šele lahko bore — in po težkem boju, ki tudi včasih zahteva žrtve, lahko zmago. Naše stanovske bojne vrste tvori ZZZD in mora zato sleherni zave-

den slovenski delavec, kateremu je do boja za boljši kos kruha in do zmage, predvsem postati njen redni član. S tem, da izpolni svoje dolžnosti do organizacije, dobi šele pravico, da od nje tudi neka zahteva.

Zato, tovariši, organizirajte se!

Tržič

V nedeljo dne 30. junija se vrši vsakotletno romanje tržiškega katoliškega delavstva na Ovsiše, kjer bo ob 9. sv. maša z nagovorom.

Udeležimo se tega romanja v velikem številu in ohranimo lepe navade naših prednikov kateri so vselej iskali pomoči in tolažbe pri Njem od katerega je vse in h kateremu mora vse voditi.

Sladki vrh

Našim čitateljem bo brez dvoma še v spominu, kakšen boj je vodila naša organizacija proti nedeljskemu delu. Vendar naša dolgotrajna prizadevanja niso bila zaman. Obveščeni smo namreč bili, da je kr. banska uprava kaznovala odgovornega poslovođa po čl. 122-2 zakona o zaščiti delavcev na denarno globo 100.—din.

Iz tega je razvidno, da smo to akcijo, ki smo jo vodili v smislu naših katoliških načel, uspešno končali.

Kamniško okrožje

V nedeljo, dne 16. t. m. se je vršila v Društvenem domu v Grobljah seja našega okrožnega odbora, katere se je udeležil poleg našega duh. voditelja č. g. Tavčarja tudi zastopnik centrale.

Pretresali smo vsa važna vprašanja, ki se tičejo delovanja naše organizacije v kamniškem okrožju in napravili načrt za njen nadaljni razmah.

Kranj

Širša seja za tov. Jugočeško se vrši v nedeljo 23. VI. ob 9. uri dopoldan v pisarniških prostorih ZZZD pri Jelenu. Važen program, ki se tiče izključno organizacije in organiziranja ter razgovor o potrebah te tovarne je tako važen, da naj nobeden član iz imenovane tovarne ne izostane od tega sestanka. Enake seje bomo zaporedoma priredili za vse kranjske tovarne. Se enkrat: polagajte važnost na to in udeležite se! Bog živi!

Dolenja vas

Lesni delavci v podjetju kneza Auerperga smo se organizirali v ZZZD. Naše življenje je trdno. Posameznik si izboljšanja nikoli priboriti ne more. Spoznali smo to in zato smo se združili v naši katoliški delavski organizaciji, da branimo po njej svoje življenjske pravice, svoj kruh, pa tudi vero katoliškega delavca.

Zveza združenih delavcev nas v našem pričakovanju ni razočarala. Čeprav smo daleč od nje, čeprav smo številčno šibki, vendar se je takoj za nas zavzela. Posredovala je pri podjetju za zvišanje naših plač.

Naše plače že prej v navadnih razmerah niso bile zadostne. Le z največjo varčnostjo in z mnogim pritrgovanjem smo rinili skozi življenje. Številnejše družine naših delavcev pa so naravnost strdale. Ob rastoči draginji, ki je vse že za na tretjino dražje, pa je življenje ob starih plačah postalo naravnost nevzdržno.

Na predlog centrale ZZZD so se tako vršila 11. t. m. pogajanja med podjetjem in med našo organizacijo. Razgovori so se vršili dopoldan in se nadaljevali še tudi pozno popoldne. Zastopnikom delavstva je uspelo podjetje prepričati o nevzdržnih razmerah in o nujni potrebi zvišanja plač. Podjetje je zato pristalo na sporazum, po katerem se za nazaj z dnem 1. junija 1940. povišajo delavcem plače povprečno za 22 odstotkov. Ta povišek sicer ni velik, da bi lahko rekli: »Sedaj bomo lahko preživljali dostojno svoje delavske družine«, vendar pa bo že to povišanje pri naši skromnosti veliko pomenilo. Hvaležni smo organizaciji za ta uspeh, vsem delavcem pa kličemo: Kdor še ni organiziran, naj se nam takoj pridruži! Le potom organizacije bomo prišli do boljšega koščka kruha. Kdor noče v organizacijo, ta škodi samemu sebi, škodi pa tudi vsemu delavstvu.

Velenje

Delavska zbornica je poslala posebno vlogo na merodajno mesto glede povišanja naročil premoga za velenjski rudnik 31. maja 1940. ter dosegla kot prvi uspeh novi kontingent stalnega mesečnega odjema s strani državne železnice 1000 ton ter bivši narodni poslanec g. Ivan Theuerschuh 20. januarja 1940 tudi 1000 ton.

Skupaj je torej doseženega dosedaj 2000 ton, na obojestranske intervencije. Delavska zbornica se trudi dalje zvišati kontingent naročil za velenjski rudnik in bo storila, kar bo mogoče, da se reši beda velenjskega delavstva, da bo vsled stalnih povečanih naročil dana možnost, da se čim več brezposelnega delavstva zaposli.

Meseca maja je državna železnica za enkratno potrebo kot poskus naročila 2.575 ton velenjskega premoga, kar se je tudi odposlalo. V juniju enakega naročila še ni bilo. Velenjski rudnik bi lahko oddal železnici mesečno 10.000 ton.

Junija meseca je bilo v splošnem manj naročil. Naročila celjske cinkarne, velenjske elektrarne, železnice in deputatni premog znaša za celi mesec 22 delovnih dni.

V kratkem bodo sledila torej nova naročila ne samo pri železnici, ampak tudi od drugih, vojaške oblasti, bolnica, razne šole itd. za zimsko sezono. Radi zunanjih nemirov glede razširjenja vojne lahko pridejo še nepričakovana naročila in bodo posamezni privatniki radi takih nepredvidenih dogodkov težko dobili premog in je boljše, da se letos s premogom prej preskrbijo za zimo, ker se ne ve, kaj še pride. Tudi za vse hmeljarje, ki v Velenju kupujejo premog za sušenje, je boljše, da so to leto prej preskrbljeni.

Kar se tiče kolektivne pogodbe za rudarje in državnih rudnikov ter obravnavanje sprememb pravil Bratovske skladnice, predvsem znižanje službenih let, je rudarski odsek Delavske zbornice s tem vprašanjem podrobno in obširno razpravljal na seji dne 5. junija 1940.

Sanacije za sedanje upokojitve rudarjev in kovinarjev plačajo kot davek industrije različno od prodanega premoga, odnosno od svojih izdelkov, sledeče: Jesenice prispevajo 190.000 din; Trbovlje 250 tisoč din; Mežice 49.000 din; Guštanj 20 tisoč din; Celje 17.000 din. Velenje pa različno, ker se nenadoma naročila dvignejo in nenadoma padajo in znaša v najboljšem slučaju 50.000 din, v najslabšem slučaju pa samo 25.000 din mesečno.

Rogaška Slatina

»Rogaška Slatina je pravi raj!« poje v »Radikalni kuri« Dobovišek. Res, presneto, na zunaj je vsa taka. Tako je pri nas, kakor v oderskih nebesih na Miklavžev večer. Nebo se lesketa v zlatih zvezdah, Miklavž je ves sladak, angelci se skoro — kakor vosek v soncu — v dobroti topijo. Ves oder je poln lepih daril.

Komedija!

Da, komedija je tudi vsa Rogaška Slatina z Doboviškovo »Radikalno kuro« vred. Za rajskim videzom je žalostno zakulisje, je resnično življenje, je njegova golota.

Na Miklavža revni, ostanejo revni. Pri nas je tako vse leto. Najbolj navihani prejmejo darila, najbolj poštene romajo v parkljev koš. Ti so navadno preveč nerodni, povrh pa še raztrgani, na zunaj premalo prikupni.

„Krščanski socialisti“ v Mariboru

V »Delavski pravici« čitamo zadnje čase zelo pogosto o duhovniški konferenci v Ljubljani in o vodjih ZZZD, kako skušajo presenečati javnost »po najboljših prostorskih strankarskih manirah«. Sami ne vedo več, kako bi se že nad takim početjem maščevali, pa napovedujejo, da bo ZZZD v kratkem skrahirala, da vlada v vrstah ZZZD trenje, razkol in, Bog ve, kaj še vse.

Na njihovo veliko žalost jim moramo povedati resnico, da vlada v naših vrstah enotnost, harmonija in pravo tovarišstvo. To, kar ti gospodje napovedujejo, naj si sami za klobuk vtaknejo. Gospodje od JSZ se zelo bojijo, da jih bo ZZZD uničila.

Na običnem zboru ekspoziture JSZ v Mariboru so o tem veliko govorili in prikazovali, kako velike krivice jim dela ZZZD, kako jih ovira pri delu itd. Njihov voditelj pa jih je pričel tolažiti in jim je dejal: »Potrpajte, tovariši, tudi Kristusa so preganjali, veliko je moral pretrpeti, pa je vseeno zmagal!« Tako prikazujejo kot največjega sovražnika Kristusa našo ZZZD.

Pre dneka dnevi pa sta dva člana mladinske JSZ v Mariboru ustavila nekega našega člana ZZZD in pričela z njim debato sledeče vsebine: »Veste, mi člani JSZ nismo katoliški, ampak krščanski socialisti. Mi verujemo samo v Kristusa in ne tisto, kar farji učijo.« Naš član ju je seveda zavrnil: »Pa kako morete Vi biti še krščanski, če pa ne verjamete duhovnikom in to, kar oni učijo?« Člana mladinske JSZ pa sta se dobro odrezala: »Če pa nas tako učijo pri JSZ.« To, kar smo mi slutili, je sedaj dokazano! Izjava, ki sta jo podala člana mladinske JSZ pred našim članom, za nas drži, ker je nemo-

O, ko bi prišel pravi sv. Miklavž in z njim pravica resničnih nebes, bi bilo to čisto drugače! Tako pa kar naprej komedijo igramo: »Rogaška Slatina je pravi raj!« Zraven pa delamo, garamo, se vicamo in se prerivamo skozi devet mlinskih kamnov, kakor verne duše v vsaj malo lepše življenje. Pa še to nam zamerijo, še za to nas premeščaj, odpuščaj, nam grozijo.

No, ne bomo obupali! Z lastnimi silami bomo delali še naprej za lepšo bodočnost. V njej bo tudi delavec in delavka prejela pošteno svoje plačilo. Nočemo daril! Kar nam gre, to hočemo — svojo pravico! Pravica je namreč hudo bolna. Z radikalno kuro jo bomo ozdravili!

Zagorje

Dolgo smo se pripravljali na ustanovitev ZZZD pri nas v Zagorju. To pa iz razloga, ker, kakor pravi pregovor, »naglica ni nikoli kaj prida«. Sedaj ko je prav za prav najmanj primeren čas za medsebojno klanje, smo se zbrali delavci, kateri danes stojimo v popolnem prepričanju, da smo na strani resnice in pravice.

Nikdar bi ne prišlo pri nas do ustanovitve ZZZD, če bi bilo res, kar se piše in na široko govori pri vodstvu JSZ.

Mi, ki smo idealisti iz katoliškega vidika, smo bili in smo tudi politično, se razume, v JRZ. Iz te stranke pa je precej JSZarjev, ne vemo, na čigavo pobudo, odstopilo.

Zvedeli smo, da je bil dan, če ne nalog, pa vsaj namig centrali JSZ, naj se informira na tukajšnji podružnici o dejanskem stanju v katoliških vrstah — od prevzimenega ordinarija — in da naj tukajšnji odbor pride v tej zadevi k zagorskemu g. župniku. Do danes pa jih še ni bilo. Zakaj se naši delavci g. župnika boje, ko vendar ni še nikoli nobenemu storil nič zalega, ali kaj slabega? Posebno pa je g. župnik znan kot velik prijatelj delavstva v zagorski dolini. Možno je tudi, da o tem in še marsičem delavci člani JSZ do danes še ne vedo.

Malo nas je tu v Zagorju, kateri smo prišli do prepričanja, da je med govorjenjem in med dejanjem pač velika razlika. Smo kakor potnik, ki je zašel, pa se vrne na križišče in nadaljuje svojo pot k cilju, katerega si je že prej zastavil in kateri vodi samo do pravice in resnice. Ne more se nam zato očitati kakšno polovičarstvo, kakor tako radi poudarjajo JSZ-arji. Tudi ob ustanovitvi Zveze združenih delavcev ze bilo kamenje na nas. In vendar je iz 8 ustanovnih članov pred nedavnim časom nastal delavski pokret, kateri se je tako razmahnil, da šteje sedaj skoro že 10.000 članov in kateri je še vsako borbo za dobrobit delavstva končal z uspehom.

Pa še nekaj! Na naš »klerikalni konto« se ne bodo nikjer več vršile kakšne intervencije, kakor se je to dogajalo dosedaj.

Vsi, kateri ste pripadniki katolištva, zato v vrste Zveze združenih delavcev!

Zveza združenih delavcev je edino prava narodna strokovna organizacija slovenskega delavstva. Zato vsak pošten delavec v njene vrste!

Seje se vršijo vsako soboto zvečer v Združenem domu, kjer se lahko plača članarina in dobi vsakovrstne strokovne nasvete in informacije.

goče, da bi si ta mladeniča kaj takega izmislila.

V Mariboru smo večkrat vabili člane JSZ k skupnemu delovanju v raznih obratih za delavske koristi, pa so vsikdar raje nam padali v hrbet in se vezali z marksisti, med katerimi je največ brezvercev. Dasi so nas večkrat grdo napadali in izizivali, vendar nismo nikoli reagirali na take napade v prepričanju, da se bodo spametovali in nehali s to gonjo proti nam! Nikakor pa ne moremo po svoji vesti zamolčati izjave, ki jo podajajo člani mladinske JSZ, da ne verujejo v to, kar duhovniki učijo. S takimi izjavami si dajete torej sami dovolj jasen pečat vašega »krščanstva«. Pri vsem Vašem takem početju, Vas zelo vneto podpira tudi mariborska »Delavska politika«, ki vsikdar zagovarja Vaše zadržanje in v zadnji številki celo trdi: »Če so krščanski socialisti v mešanem zakonu z marksisti, potem so na pravi poti.« Mi smo trdno prepričani, da bo itak prišlo do združitve krščanskih socialistov in marksistov, ker jih veže že preveč toplo prijateljstvo, prireajo pa tudi že skupne sestanke za »bele in rudeček, kjer napovedujejo »družnost«.

Ko se vodilni člani JSZ ob vsaki priliki tako radi ponašajo s številnim članstvom, Vam moramo osvežiti spomin, da v največjih tekstilnih tovarnah, kakor na primer Hutter, Doctor in dr., Thoma Comp., Ehrlich, Teksta itd. niste mogli samostojno postaviti kandidatnih list. ZZZD jih je postavila povsod sama. Čeravno so moralni naši člani ob tej priliki veliko pretrpeti radi šikaniranja od Vaše strani, pa vendar prihaja sedaj čas naše zmage.

Navodila o zaščiti pred letalskimi napadi

B. Ob izbruhu vojne.

V kleti.

(Nadaljevanje.)

Zaklonišče pripravimo za takojšnjo uporabo. Sem moramo spraviti orodje, ki bi nam služilo za odkopavanje ruševin (lopato, kramp, sekuro, kladivo, pilo in lomilko, t. j. jeklen drog za dviganje ali rušenje), nadalje električne žepne svetilke in rezervne baterije (svetilke z odprtim plamenom so prepovedane!), razne posode za vodo in nabavljena zdravstvena sredstva za prvo pomoč z navodilom. Nadalje je treba urediti v zaklonišču zasilno suho stranišče ali vsaj vedro s pokrovom. Dno vedra naj bo pokrito z zemljo, zraven pripravimo za pokrivanje še zaboj zemlje, peska ali šote.

Špranje pri oknih, vratih in v zidovju ter ključavnice zaklonišča zatesnimo s papirnato kašo, na stikalne ploskve vrat in oken pa pritrdimo trakove gumija, klobučevine ali drugega blaga.

V stanovanju.

1. Kdor poseduje plinsko masko, naj jo ima v stanovanju vedno pripravljeno. Če zapusti hišo, naj jo vzame s seboj.

2. Izvajati je treba predpise o zatemnitvi.

3. Nadzorniku hišne zaščite se morajo dati na razpolago vsa razpoložljiva gasilna sredstva za samooprambo, nabavljena v smislu navodil pod A., odstavek šesti.

4. Vse razpoložljive posode napolnimo z vodo (zlasti kopalne kadi), steklenice pa s pitno vodo, ki jo vsak dan izmenjujemo (to je potrebno za primer, da bi se uničile vodovodne naprave).

Na podstrešju.

1. Podstrešje stanovanjskih hiš izpraznimo od lahko vnetljivih predmetov, ako se to ni že zgodilo.

2. Pred vhomom na podstrešje postavimo sredstva za gašenje požara, navedena pod A., odstavek šesti.

3. Lesena tla podstrešja pokrijmo s plastjo suhega peska (3 do 5 cm na debelo), ako dopušča to konstrukcija podstrešnih tal.

Posebno navodilo za podeželje.

Za podeželje so najnevarnejše majhne vžigalne bombe. Zaradi tega odstanimo (po možnosti) iz gospodarskih poslopij krmo, slamo itd. in jih spravimo ne daleč od teh v kozolce, na kupe itd. Les za kurjavo, ki je navadno spravljen v večjih količinah ob zidovih stanovanjskih hiš in gospodarskih poslopij, je treba spraviti na kraj, kjer ob požaru ne bo ogrožal poslopja. Razna živila hranimo v onih pritličnih prostorih, ki so najbolj varni pred požarom, po možnosti pa v kašah, ki so postavljene ločeno od glavnih gospodarskih poslopij. Pri tem jih po možnosti spravimo v zaprte posode, da jih obvarujemo poškodb po bojnih strupih in plinih ali pa jih vsaj dobro prekrijemo s strešno lepenko ali s povoščenim platnom. Ravno tako hranimo na varnem kraju razno poljedeljsko orodje.

Vse razpoložljive posode napolnimo v vodo.

C. Javljanje nevarnosti, ki grozi od sovražnih letal.

1. Znak grozeče nevarnosti:

a) V krajih, kjer so na razpolago samo cerkveni zvonovi, naj se z njimi tri minute

s presledki močno zvoni, eventualno na način, kakor bje plat zvona.

b) V krajih, kjer so na razpolago sirene, se daje tudi znak s tri minute trajajočim tuljenjem, in sicer z več presledki na minuto (ca. 6 do 10).

c) V krajih, kjer so na razpolago topovi, se odda po možnosti nekaj topovskih strellov, in sicer naglo zaporedoma.

2. Znak, da je nevarnost od sovražnih letal minila:

a) V krajih, kjer so na razpolago cerkveni zvonovi, se izvede tri minute trajajoče nepretrgoma potrkovanje zvonov.

b) V krajih, kjer so na razpolago tovarniške ali druge sirene, se izvede tudi trinitutno nepretrgano tuljenje s sireni.

Posameznim važnim ustanovam (železniški upravi, krajem z veliko, razvito industrijo) se priporoča, da uporabljajo kot znak nevarnosti oziroma za prenehanje nevarnosti zastavo z belo-rdečo barvo, predeljeno z diagonalo, kot znak za prenehanje nevarnosti pa odstranitev te zastave.

Ti znaki veljajo razen v primeru vojne tudi ob protiletalskih vajah v mirnem času (razpis II-4 št. 8605-5 z dne 15. decembra 1939.).

Podpore družinam vojaških vpoklicancev

Pod tem naslovom smo objavili v št. 20 našega lista z dne 16. maja 1940 razpis g. ministra vojske, v katerem je oznanjena tudi izredna podpora, katero da dobijo siromašni svoji vpoklicancev v enkratnem iznosu 150.— din.

Posamezni vojni okruzi so k temu razpisu izdali primerna navodila, na podlagi katerih izredno podporo v znesku 150 din dobivajo poleg redne podpore družine le tistih siromašnih vpoklicancev, ki so se dne 30. aprila še ali že nahajali na vežbi.

Omenjeno izredno podporo torej ne dobivajo oz. niso mogle dobiti vse družine vojaških vpoklicancev, kar naj naši člani in čitatelji blagovolijo vzeti na znanje, da ne bo nepotrebnih pritožb.

Razsodba o mezdah za časa orožnih vaj

Znano je, da se mnogi delodajalci branijo dajatev, ki jih določa § 221. z. o. V mnogih slučajih delodajalci sploh niso hoteli ničesar plačati, v mnogih slučajih pa so čisto svojevoljno odtegovali gotove zneske za prehrano in za stanovanje upoklicancev, češ da mu vse to nudi vojaška oblast. Nekaj takih slučajev je prišlo tudi pred sodišče. Vrhovno sodišče v Ljubljani je v tej zadevi dne 16. aprila 1940 razsodilo po vsebini takole:

Delodajalec sme odtegniti delavcu za čas, ko mu je dolžan dajatev po § 221 z. o. dnevno 7.— din za prehrano in 3.— din za stanovanje. Za stanovanje pa mu sme teh 3.— din odtegniti le tedaj, če je do-

Poslovne knjižice

Ponovno opozorilo delavcem in delodajalcem!

Od 1. januarja 1940 mora imeti vsak državljan, star nad 14 let, ki je v službi ali želi službo dobiti, poslovno knjižico, ki je predpisana z uredbo o poslovnih knjižicah.

Noben delavec ne more biti sprejet brez poslovne knjižice v delo, ne more dobiti znižane voznine na državnih železnicah in ladjah, ne podpore pri javnih borzah dela, niti dajatev pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev in pri zdravniških Okrožnega urada.

Ker pa zaradi tehničnih zaprek še vedno nimajo vsi delavci poslovnih knjižic, je ministrstvo za socialno politiko opozorilo preko banovin vsa obrtna, trgovska združenja in ostale oblasti, da na najprimernejši način opozore vse delavce, da si te knjižice takoj pribavijo. Oblastva, ki morajo izdajati delavske knjižice, so tudi opozorjena, da jih izdajo čimprej.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev in njegovi zdravniki bodo v primerih, kjer ne morejo istovetnosti z gotovostjo ugotoviti, zahtevali, da se oni, ki hoče dajatev ali zdravniško pomoč, izkaže s poslovno knjižico, četudi ima potrjeno delodajalca. Urad bo do 30. junija 1940 le v zgoraj naštetih primerih zahteval poslovno knjižico, od tega dne dalje pa vselej in brez izjeme, da tako prepreči izrabljanje socialnega zavarovanja po nezavarovanih osebah.

Ob potrebi pa bo urad po čl. 12. uredbe o poslovnih knjižicah vsakemu delavcu, ki bo sprejet v stalež bolnikov, poslovno knjižico odvzel in jo zamenjal z začasno legitimacijo, ki jo bo moral član vrniti, če bo hotel dobiti originalno poslovno knjižico, ko bo izločen iz staleža bolnikov.

Določila uredbe o delavskih knjižicah so obvezna za delodajalce, delavce in Okrožni urad; zato že danes opozarjamo vse prizadete, da se jih drže, ker bo na ta način preprečena marsikatera škoda.

Poslovna knjižica je legitimacija delavca in jo delavec mora imeti pri sebi, kadar išče na uradu svoje pravice.

Molimo bratje!

Pod tem naslovom prinaša »Straža v viharju« uvodni članek, kjer med drugim naglašja, kako se človek ni držal zapovedi, ki so mu bile dane za življenje. Med drugim list pravi: »V svetu smo pred izbruhom te vojne bili priče največjih vseh zmot, najpodlejših vseh hudobij, najneumejših vseh družabnih norosti... In prišla je vojna kot neizbežni obračun teh največjih anomalij dvatisočletne krščanske zgodovine in kazni božja nad javno Evropo, ki jo je v miselni kulturi še Descartes odtrgal od Boga. Doma pa smo 20 let gledali borne odseve te evropske ponorelosti in zmešnjave. Pustili smo razkristjaniti in raznaroditi naše šolstvo... zvoditi v marksistično lužo naše mlado delavstvo, tiskati in brati vsak žurnalistični izrodek teh pomenuljenih in razkrajajočih razmer. — Danes vse moli: molijo vladarji, in sicer na glas, molijo predsedniki, ministri (ti slednji zaenkrat še bolj potihem) in generali, molijo ljudske množice, celo po velikih mestih. Je namreč strašna vojna, ki naj »odloči za prihodnjih tisoč let« — kot menijo. Še včeraj pa so ti

isti oblastniki oholo vladali in te iste množice brezbrizno živele, kakor da je Bog strašno daleč in jih ne more doseči. Da, v vseh velikih usodnih trenutkih zgodovine se izvrši pravi vsesplošni potres v plasteh človeškega mišljenja, čustvovanja, dejanja. In takrat preko noči zopet spoznajo Boga vojnih trum, vsemogočnega vladarja, pravičnega sodnika, prijatelja vsakega naroda. Samo s to razliko, da so včasih zadostovali manjši potresi, da so človeške stvari zopet padle na njihova prava mesta. Ta zadnji javni in zasebni odpad moderne Evrope od Boga pa je bil tako razsežen in v svojih posledicah strašen, da je moral nastati ta nedogledni potres, ki o njem vemo, kje se je sprožil, a ne vemo, kje se bo umiril. Da, molimo! Pa molimo predvsem tudi za to, da bodo takrat, ko se bodo na morjih strahote sodobnosti viharji zopet poglobili, otroci luči modrejši od otrok teme, da Evropa in z njo vse kulturni svet ne bo ponovil odpadla, za katerega v teh dneh dajemo tako trpljenje kot odgovor za vsa pretekla evropska stoletja. Molimo, bratje!

Rov se je zasul

Roman.

(Nadaljevanje.)

Čulo se ga je dobro in nihče se ni več predrznil kričati, da bi ga prekinil.

»Ali sem bil v ponedeljek v rovu Sv. Janeza?«

»Da«, so kričale cele množice.

»V sredo v rovu Sv. Elije?«

»Da, da!«

»V četrtek v rovu Sv. Marije!«

»Da!«

»Ali nisem bil pretekli teden v Trnavskem rovu?«

»Da!«

»V rov Svete Barbare bi moral iti prihodnji teden, kaj je potem še treba! Povsod ne morem biti naenkrat... In kadar se zemlja udere, verjemite, da mene ne vpraša za dovoljenje, me prej o tem ne obvesti.«

Delavci so se zasmejali.

»In zid?« so kričali nekateri, »ali je to res ali ni?«

Ravno o tem vam hočem govoriti.

»Da, govorili so o zidu, da bi preprečili požar.

Boje se sami, da bi ga morali narediti, to je res. Če se ogenj pojavi v rovu, sledi eksplozija, kakršne še nismo doživeli in vse uniči: premogovnik za vedno in vzame še stotine in stotine ljudi!«

»Ne zidu! Nikdar zidu!« So kričali v ozadju dvorane. »Rajši stavkamo!«

»Rajši zažgemo gradove lastnikov!«

»Tovariši,« je zaklical odposlanec, ki so mu postale poteze napete, »dovolite mi, da vam še rečem eno besedo.«

»To pač mora miniti. Upor, stavka, požari? In potem?«

»Stavke, razredne borbe, to ni rešitev. To prinese samo neurje nad deželo, le kri na ulico... ne prinese pa to kruha na mizo, ne prinese miru med ljudi.«

Grozno tuljenje se je znova dvignilo iz ozadja dvorane, da bi zadušili govornika.

»Besedo še! Le besedo še in nič več!« je klical na

govorniškem odru in mahal z rokami, sklonjen proti pobesnelim ljudem.

»Naj govori, naj govori!« so kričali od vseh strani.

»Zaupajte!«

»Ker ne delajo zidu!«

»Ker ga naredili ne bodo!«

»Ker jih bodo vsak čas rešili!«

Velik, pomirljiv vzdih je dvignil prsa ljudi. To je bil za odposlanca kakor odhod iz ječe, kakor oprostitev.

Jata lastavic, ki hoče ubežati jezenskim nevihtam, golim drevesom, smrtonosni poledici, se zbere skupaj, da gredo v sončno deželo in si pomagajo na poti, da skupno režejo zrak in oblake...

II.

Mrtvi.

Po razgibanosti množice, ki je bila pred rovom, je bilo možno spoznati, da so jim reševalna dela znana. Popoldansko razburjenje je v večernem hladu in v vedrini novega upanja pojevalo.

Kar videli so reševalce, globoko pod zemljo, vse potne, a jim na licu seva zmagovalna zavest. Kar predstavljali so si že uboge zakopance, kako čujejo v svojo noč težke udarce krampov in odmeve človeške govorice...

Otroci so se vrteli okoli starejših, kot se vrte večje okoli svetilke v mraku; je že to ob uri, ko so jih druge večere utrujenost in starši silili spat.

Ludvik Tišler, odposlanec sin, se je odpeljal iskati priprave,« so govorili rudarji med seboj. »Čez pičlo uro bo nazaj.«

Tu pa tam se je še kateri oglašil, da je ogenj v rovu, da se nihče ne bo rešil, da jih bodo zazižali, toda nihče ga ni več poslušal.

Na cesti proti Zalesju pa se je v divji vožnji vozil Ludvik. Preden je zapustil zadnje hiše, mu je prišlo na misel, da bi stopil h katoliškemu duhovniku, vodju neustrašene skupine, o kateri je Jože tako često govoril. Bilo je ravno ob njegovi poti. Često je na nesrečni poti duhovnik, da nam pomaga.

Kot toliko drugih v rudniku, se je tudi Ludvik Tišler že zgodaj oddaljil od črne suknje. Kakor bli-

skovito spoznanje mu je prišla misel, da mora ta človek pač dobro spoznati, bolje kot drugi, boj v mladih srih, hrup težkih udarcev in padcev, zanos svežega glasu, ki govori o obnovi človeštva, o visokem, čistem in zmagujočem soju.

Ludvik se je že takrat, ko se je peljal mimo množice, ki je vanj upirala poglede, polne upanja, da bo prinesel poživljenje za ljudi, ki so z eno nogo že v grobu, čutil popolnoma drugega. Občutil je zdravilno srečo samožrtvovanja, zadoščenje. Smrt mu je pogledala v oči in mu jih odprla. Rekel si je le: »Lepo sem ji ušel.« Potem pa je prišel sklep: »Postati moram popolnoma drug človek,« kar sam od sebe.

Ze drug človek se je ustavljal pred vrati velike hiše, kjer je upal, da bo našel katolike zbrane na ta žalostni večer.

»Samo za hip, prosim,« je rekel duhovniku, ki mu je prišel odpirat. »Moje ime je Ludvik Tišler, sem izmed rdečih! Vaš Jože je med ponesrečenci!«

»Ah, da, dragi prijatelj, njegovo predsedniško mesto je prazno, praznina je v naših skrušenih srih.«

»Hotel sem vam reči, da ga bodo najbrž rešili. Sicer pa moram hiteti. Grem namreč po aparate za kisik v Zalesje. Se bova še videla, gospod župnik!«

Duhovnik je čutil, da se je v tem mladem srcu nekaj popolnoma spremenilo, da mu je radi tega prišel povedat veselo novico.

Da, to odpre človeku oči, če pogleda smrti v obraz, je mislil pri sebi Ludvik. Hotel je duhovnika nečesa prositi, toda za kaj? Ni našel za to besede in odhiteti je moral.

Srečal je odhajajoč izmed hiš naraščajnike svoje skupine. Prihajali so od zborovanja v Ljudskem domu ter šli domov z rokami v širokih žepih. Eden izmed njih je kričal za njim, ker ga ni videl na zborovanju.

»Hej, strahopetec!«

A Ludvik ni odgovoril. Njegovi tovariši so zelo izgubili na ceni v primeri z Jožetom, ki ga je šele sedaj spoznal do dna. Spomnil se je, da mu je Jože nekoč rekel, ko so ga napadali:

»Na mišljenje pouličnjakov se ti pač ni treba ozirati, je prespremenljivo.«

(Dalje prih.)